

Stockholm den 21 mars 2025

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar – betänkandet Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente (SOU 2024:73)

Remiss LI2024/02222

Svensk Insamlingskontroll, som inbjudits att lämna synpunkter angående delbetänkandet Juridiska personers förvärv av lantbruksegendom genom testamente, har granskat förslagen i de delar som berör insamlingsorganisationer och har i övrigt inte några synpunkter.

I delbetänkandet föreslås bland annat att juridiska personers förvärv av lantbruksegendomar genom testamente ska omfattas av prövning enligt jordförvärvslagen. Förslagen läggs fram på grund av att man identifierat att det numera finns starka incitament att testamentera till juridisk person, däribland bolag.

Av delbetänkandet framgår att sedan år 2014 har antalet överlåtelser genom testamente av lantbruksenheter till juridisk och fysisk person varierat mellan ett 20-tal och ett 50-tal per år. Drygt 400 lantbruksenheter har överlåtits genom testamente sedan 2014. De flesta mottagarna är fysiska personer men det finns också ett antal juridiska personer. Sedan 2014 uppgår de till drygt 40 stycken totalt. De flesta är välgörenhetsorganisationer eller organisationer med allmännyttiga ändamål. I listan finns också ett antal mindre kända stiftelser och ett aktiebolag. Mottagare som är juridiska personer har varit exempelvis organisationer med s.k. 90-konton, Allmänna arvsfonden, några bygdegårdsföreningar, pastorat och församlingar samt några forskningsstiftelser med inriktning på skogs- och lantbruk etc (betänkandet s. 52).

Utredningen bedömer inte att det finns skäl att gynna vissa aktörer framför andra genom att t.ex. införa ett undantag som innebär att vissa kategorier av juridiska personer undantas från förvärvsprövning (t.ex. sådana som innehar s.k. 90-konto, betänkandet s. 125) eller alltid bör ges förvärvstillstånd. Vidare konstateras att nekat förvärvstillstånd i normalfallet torde innebära att ett penningbelopp utgår till mottagaren i stället för lantbruksegendomen. Priset för lantbruksegendomen bestäms i det fallet utifrån den marknad som gäller för fysiska personer.

Det föreslås i utredningen att vissa juridiska personer (t.ex. forskningsinstitutioner) skulle kunna beviljas förvärvstillstånd genom bestämmelsen om särskilda skäl i fall där det finns förutsättningar för mottagaren att fortsätta äga och bruka egendomen på ett sätt som stärker allmännyttiga respektive välgörande ändamål.

Förslaget om att alla juridiska personer som omfattas av lagen ska ansöka om förvärvstillstånd får ekonomiska konsekvenser för ideella organisationer eftersom det leder till längre försäljningsprocesser, ökad administration och risk att färre personer väljer att testamentera till en ideell organisation. Ansökan om förvärvstillstånd medför också en kostnad i form av avgift för prövningen av förvärvet. Eftersom det inte rör sig om så många fall menar Svensk Insamlingskontroll att välgörenhetsorganisationer eller organisationer med allmännyttiga ändamål bör kunna undantas från avgiften för prövningen eller att det tas ut en lägre avgift för att hålla nere administrationskostnaderna för insamlingsorganisationerna.

Svensk Insamlingskontroll anser att det finns skäl att undanta ideella organisationer från förvärvsprövning eftersom det får antas att den som testamenterar en lantbruksfastighet till en organisation med 90-konto inte gör det i det syfte som lagstiftningen avser att motverka. Om de inte undantas bör möjligheten till undantag som utredningen föreslår göras tydligare.

Sven Johannisson
Ordförande

Lena Hörnblad
Kanslichef